

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

IV. De Irregularitate ex homicidio, vel mutilatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

post Votum solemne Castitatis emissum in Religione approbata, vel post receptionem Sacrorum Ordinum. Tales enim aliquo modo similes sunt contrahentibus duplex Matrimonium, quatenus post connubium spirituale cum Christo initum, ab eo recedentes, attentant Matrimonium carnale contrahere, & consummare: sicque incurrunt Bigamiam similitudinariam

43. Advertendum tamen, nullam in Jure impositam esse Irregularitatem viris, qui extra Matrimonium constituti cum pluribus fornicantur, aut plures habent concubinas. Imò Presbyterum, qui plures habuit concubinas, ex eo non esse bigamum, neque irregularem, expressè decifum habetur c. Quia circa de Bigamis non ordinand. Siquidem hic non intervenit defectus Sacramenti, cum nullum præcesserit Matrimonium, significans conjunctionem Christi cum Ecclesia.

Non fit irregularis, qui cum pluribus fornicatur.

QUÆSTIO IV.

De Irregularitate ex homicidio, vel mutilatione.

44. Quia Irregularitas ex homicidio quandoque provenit ex delicto, quandoque verò ex defectu, hinc expediens videbatur, specialem de ipsa instituere Quæstionem. Et quidem, si contingit homicidium, aut mutilationem, tunc oritur Irregularitas ex delicto. Quando autem contrahitur Irregularitas ex homicidio, aut mutilatione justa, qualis fit à Judice Reum ob delicta condemnante, aliisque Justitiæ Ministris in causa sanguinis ministrantibus, vel militibus, in bello justo occidentibus, tunc ea dicitur Irregularitas ex defectu perfectæ lenitatis.

Irregularitas ex homicidio dupliciter contingit.

45. Porrò causa, cur SS. Canones hanc Irregularitatem statuerint, est hæc: quia indecens videtur, ut qui alienum sanguinem fuderit, Christi mitissimi, proprium Sanguinem pro nobis effundentis, personam in Altari repræsentet, ac ejus nomine Hostiam immaculatam & incruentam Deo Patri offerat. Unde & in veteri Lege Deus noluit sibi ædificari Templum à Rege Davide, eo quòd multum sanguinem fudisset, non obstante, quòd id factum fuerit in bello justo, similique David cæteròquin extiterit sanctissimus, ac Vir secundùm cor Dei. His prænotatis, & agendo prius de homicidio injusto, sit

Causa eam statuendi.

Injustè mu-
tilans, vel
occidens sit
irregularis.

Dummodò
sit baptiza-
tus;

Ac secuto
effectu.

(c) *Vide*
Tr. 9. Dist.
3 n. 33 &
seqq.
Mutilatio,
quid?

Per mem-
brum quid
intelligi-
tur?
Corollarium.

Mandans,
vel co- pe-
rans ad in-

46. CONCL. I. Clericus, aut quicumque alius homo baptizatus, iniuste mutilans, vel occidens hominem, secuto effectu, est irregularis. Ita habetur expressum in Jure Canonico, toto Tit. de Homicidio, cum concordantijs; estque communis.

47. Dicitur notanter, *Homo baptizatus*. Quia ad incurrendam Irregularitatem requiritur inter alia, ut occidens, vel mutilans, sit baptizatus; nam Jura loquuntur tantum de mutilantibus, & occidentibus post susceptum Baptismum, c. *Si quis viduam*, dist. 50. & c. *Si quis post baptismum*, dist. 51. Accedit ratio: quia Infideles, seu necdum baptizati, Constitutionibus Canonicis non arctantur, c. *Gaudemus*, de Divortijs.

48. Additur autem, *secuto effectu*. Quia ad incurrendam Irregularitatem non sufficit sola intentio mutilandi vel occidendi, sed requiritur actualis occisio vel mutilatio hominis, sive deinde illa sit occisio seu mutilatio hominis infidelis, sive fidelis, excommunicati, banniti, aut alterius hominis: nam Jura hinc loquuntur generaliter, illinc verò sunt accipienda cum effectu. Cæterum dicta procedunt, sive ejusmodi occisio aut mutilatio fuerit publica, sive occulta, cap. ult. de Temporibus ordinat. & alibi. Hinc etiam sit irregularis, qui procurat abortum foetus animati animæ rationali (secus, si animatus non sit) c. *Sicut de Homicidio*. (c)

49. Quæres, quid in proposito intelligatur per Mutilationem? Resp. Per Mutilationem intelligitur communiter alicujus membri abscissio. Unde non sufficit a Irregulari atem, si quis tantum vulneraverit Proximum, aut eidem membrum reddiderit inutile: ut si quis excæcaverit hominem solo visu privando, non autem oculum eruendo: quia non est mutilatio.

50. Insuper per *Membrum* intelligi debet corporis pars aliqua principalis, peculiarem in corpore functionem habens: ut manus, pes, oculus, auris, ac hujusmodi. Hinc inferunt Doctores, eum non fieri irregularem, qui in rixa præscindit alteri digitum, unques barbam, capillos, aut excutit dencem, vel hujusmodi: quia talia non sunt propriè membra, & digitus v. g. est tantum pars & officium membri. Covarruvias part. 3. Clem. *Si furiosus*, n. 8. Barbosa part. 2. de offic. & potest. Episc. allegat. 42. num. 11. & alij.

51. Concl. II. Etiam incurrunt Irregularitatem, quicumque iniustam occisionem vel mutilationem hominis mandant, aut ad illam favorem vel auxilium præstant, dummodò effectus actualis.

actualiter fuerit subsecutus, Ita communis; & habetur c. Si quis justam occisionem &c. *de homicidio*, & alibi. Nam factio &c. fit irregularis.

52. Inferitur proinde, quod quando plures communi consilio aliquem aggrediuntur, omnes fiant irregulares, etsi unus occidat, vel mutilet: quia præbent auxilium, atque moralem influxum ad occisionem, vel sese animando, vel impediendo, ne alter se defendere possit, aut aliter cooperando. Dicitur notanter, quando plures communi consilio, &c. Nam si extra commune consilium, aut consensum, plures inflixerint alteri vulnera, solus ille fit irregularis, quem constat inflixisse vulnus læthale. Si tamen discerni nequeat, ex cujus istu alter occubuerit, omnes debent se gerere, tanquam irregulares, c. Significasti, de Homicidio.

53. CONCL. III. Quamvis ob homicidium merè casuale, ac fortuitum, non incurratur Irregularitas; si tamen illud fuit indirectè saltem, aut in causa voluntarium, Irregularitas contrahitur. Ita Doctores passim, propter textus Juris satis claros. Et quidem prior pars habetur expressè cap. 9. & 12. ac seqq. de Homicidio. Sic quippe ut ibidem dicitur, irregularis non est qui equum lascivientem freno coercuit, aut ipsum clacaribus stimulat, unde equus excusso fessore profugiens, in via occidit infantem. Similiter non incurrit Irregularitatem, qui ex alto desiciens lignum, priùs sollicitè circumspexit, an nemo inferiùs adesset, sicque, neminem videns, lignum projecit, & puerum fortuito ibi existentem, neque antea vitum, interfecit. Accedit Clement. un. de Homicidio, ubi dicitur: Si furiosus, aut insans, seu dormiens hominem mutilet, vel occidat, nullam ex hoc Irregularitatem incurrit: quia nempe tale homicidium non est voluntarium, sed potius casuale ac fortuitum.

54. Altera pars habetur ex c. Presbyterum, & c. Continebatur, de Homicidio, ubi dicitur, quod homicidium imputetur ei, isque fiat irregularis, qui dedit operam rei licitæ, vel illicitæ, si non adhibuit omnem diligentiam, quam debuit, ne sequeretur occisio hominis: sic enim homicidium censetur saltem indirectè voluntarium. Similiter c. De catero, eod. dicitur, quod dans causam homicidio, fiat irregularis: qualia etiam alibi habentur.

55. Circa hoc ramentum notabilem distinctionem affert Layman lib. 3. tract. 3. part. 3. cap. 10. num. 4. post alios docens, quod si quis dedit operam rei licitæ, ac per se honestæ, sed debitam non adhibuit diligentiam, ne mors aut mutilatio hominis sequeretur;

Qqqqq 3

tur;

tur ; requiratur culpa lata , atque mortalis , ad contrahendam Irregularitatem ex tali homicidio , vel mutilatione solum indir e-
 tē voluntariā. Sic v. g. Medicus , aut Chyrurgus , volens sana-
 re infirmum , si ipsum per imperitiam aut incuriam interficiat ,
 non fit irregularis , nisi hujusmodi culpa fuerit lata , atque pecca-
 tum mortale. Idem dicendum de Infirmario , qui infirmum
 Charitatis gratiā in lectulo movet , ut ei cibum ministrer , aut ut
 quietius cubet : nam is non fit irregularis , etsi mortem paulu-
 lum accelerasse videatur.

Vel illicitæ ,
 sine debitâ
 diligentia ,
 ne sequatur
 homicidium.

56. Econtrā verò , si quis dedit operam rei illicitæ , si que
 ob non adhibitam debitam diligentiam , homicidii , vel saltē
 mutilationis causa extitit , videtur sufficere culpa venialis ad Irre-
 gularitatem contrahendam. Exemplum habetur in Clerico ve-
 natore cervorum , aut aprorum , si ipsos jaculando , non omnem
 adhibuit diligentiam , ne homicidium sequatur ; nam Clericis
 venatio est specialiter interdicta , *cap. 1. & 2. de Cleric. veniat.* I-
 dem dicendum de Clerico impudicē jocante , vel saltē cum
 muliere gravida , unde abortus prolis animatæ contingit ; pro-
 ut refertur casus *c. Sicut. de Homicidio.* Quamvis non delint Aucto-
 res , qui volunt , ejusmodi Canones pertinere tantum ad Forum
 externum , in quo præsumptio fieri solet culpæ latæ , si quis dedit
 operam rei illicitæ , atque exinde mors vel hominis mutilatio fuit
 subsequuta.

Irregulari-
 tas etiam
 oritur ex
 homicidio
 publicâ au-
 thoritate
 facto.

57. CONCL. IV. Irregularitas insuper contrahitur ex ho-
 micidio , vel hominis mutilatione , publicâ auctoritate factâ ,
 etiamsi nulla omninò culpa intervenerit , sed id fiat ex officio
 lea communis ; & habetur *c. Si quis viduam. dist. 50. & c. Aliquan-
 dos. dist. 51.* cum concordantijs ibidem à Glossa relatis. Siqui-
 dem tunc Irregularitas accidit ob defectum perfectæ lenitatis ;
 & indecens est , ut ille , qui voluntariè sanguinem humanum fu-
 dit , Christi mansuetissimi personam in Alcati repræsentet , ut
 jam dictum *num. 45.*

Corollarium
 de coope-
 rantibus.

58. Hinc Iudex , Assessor , Accusator , Denunciator , Testis ,
 Tabellio , Satellites , Lictores , & quotquot alij cooperantur ad
 causam sanguinis , dummodò mors vel mutilatio actualiter fue-
 rit subsequuta , Irregularitatem incurrunt , ob defectum perfectæ
 lenitatis ; atque ostendit ex varijs textibus Juris Glossa citata.

Qualis re-
 quiritur
 cooperatio?

59. Intellige cum Glossa *inc. De cetero. de Homicid.* com-
 munitè receptâ , dummodò cooperatio ad mortem , seu mutila-
 tionem , aliquo modo notabilis sit , & non admodum remota , ve-
 per

per accidens. Hinc Opifices irregulares non sunt, qui pro furibus suspendendis furcam ædificârunt, vel funes aut scâlas confecerunt: quamvis secus dicendum sit de ijs, qui funes ad suspendium dederunt, aut scalam applicant. Hi enim censentur causa propinqua, illi remota. Layman *loc. cit. cap. 7. n. 2.*

60. Similiter, si Clericus in suis rebus, aut suorum vel Ecclesie bonis injuriam passus est, potest is de suis malefactoribus absque pœna Irregularitatis conqueri coram iudice sæculari, et postquam denunciare Magistratui etiam de ijs criminibus, quibus statuta est pœna sanguinis: dummodo expressè protestetur, quod ad vindictam seu pœnam sanguinis id non faciat, sed petat emendam sibi fieri; prout expressum habetur *c. Postulasti. de Homicidio, & amplius c. Prælati. eod. in 6.* Quia (ut dicitur ibidem) Alioquin daretur plerisque malefactoribus materia, trucidandi eosdem (Clericos) aut ipsorum bona libere depradandi.

Clericus injuriam passus, an possit conqueri coram iudice &c.

61. Insuper citatus Layman, post Sotum, ridet scrupulum alicujus Confessarij, qui Reum ad supplicium comitatus, quod asinum, in quo vehebatur, pupugisset, irregularem se aestimabat, quasi mortem hominis accelerasset. Idem est, si Confessarius hortetur Reum, ut in via procedat: nam parum pro nihilo reputatur. Secus foret, si cooperatio, vel acceleratio mortis notabiliter facta sit: nam tunc fatentur omnes, contrahi Irregularitatem.

Quid de Confessario comitante Reum ad supplicium?

62. CONCL. V. Quicumque in bello offensivo justo hominem proprijs manibus mutilant, vel occidunt, fiunt irregulares. Ita communis; & habetur *c. Petito de Homicidio. & c. Quicumque, ac seqq. 23. q. 8.* Etsi enim Clerici possint hortari ad pugnandum in bello justo, propria tamen personâ pugnare non debent, *c. Ex multa. §. fin. de Voto, & alibi.*

In bello justo, qui fiunt irregulares?

63. Dicitur notanter, in bello offensivo: nam quid juris sit de pugnantibus in bello merè defensivo, dicitur *num. 66.* Et additur, *justo hominem proprijs manibus &c.* Siquidem in bello injulto, quicumque auxilium aliquod attulerunt, quamvis proprijs manibus neminem occiderint, nec mutilaverint, securâ unius hominis mutilatione, aut occisione, fiunt omnes irregulares, *arg. c. Si quis, de Homicidio.* Econtrâ in bello offensivo justo illi duntaxat redduntur irregulares, qui propria manu occidunt, vel mutilant, non verò alij, v. g. hortantes ad pugnam, Consilarij, vel præbentes arma, sive subsidium: cum hoc non exprimatur in Jure. Herincx *disp. 6. de Censuris, n. 148.*

Quid, si bellum sit merè defensivum, aut injustum?

Occidens.
ob necessa-
riam vitæ
defensionē
non est ir-
regularis.

64. CONCL. VI. Qui ob necessariam vitæ, vel corporis sui defensionem, hominem mutilat, vel occidit, Irregularitatem non incurrit. Ita habetur *Clem. un. de Homicidio*, ibi: *Nullam irregularitatem incurrit, qui mortem aliter vitare non valens, suum occidit, vel mutilat in vasorem.* Accedit ratio: quia Irregularitas non incurritur, nisi ex homicidio spontaneo: atqui illud, quod ad necessariam suam defensionem fit, non omnino spontè, sed cogente Legis naturalis necessitate perpetratur; ergo.

Quid si ob
defensionē
rerum sua-
rum?

65. Dicitur notanter, qui ob necessariam vitæ, vel corporis defensionem. Nam, si quis moderamen inculpatae tutelæ excedat, certum est, eum incurrit Irregularitatem; utpote qui mortem aliter evadere potuisset. Deinde si quis furem, aut alium iniquum aggressorem occidat, vel mutilat ob defensionem rerum suarum, etiam tales contrahit irregularitatem; prout notat *Glossa cap. 2. §. Non deponatur, de Homicidio*, & *Abbas ibid. n. 4.* *Navarrus cap. 27. Manual. n. 213.* asserens, *Glossam* illam ferè ab omnibus receptam, ac fusè disputat *Covarruvias part. 3. Clem. Si furiosus §. un. n. 6.* id probans ex *cit. cap. 2. & c. Suscepimus. eod.* ètque communior Doctorum, nonnullis tamen exceptis. Ratio est: quia ad Irregularitatem ex defectu perfectæ lenitatis non requiritur culpa, sed sufficit spontanea hominis occisio, vel mutilatio. Accedit, quòd SS. Canones excipiant solummodò casum, si quis mortem aliter vitare non valens, suum occidit, vel mutilat in vasorem: atqui talis non fuit in periculo vitæ, sed duntaxat bonorum suorum; ergo de Jure non excipitur ab Irregularitate ob perpetratum homicidium.

Refertur a-
liorum opi-
nio,

Additur nihilominus, nonnullis tamen exceptis. Quia non defunt Doctores, volentes, quòd Irregularitas ex defectu lenitatis incurritur tantummodò ex homicidio publicâ auctoritate facto, & cooperatione ad illud: econtrà verò ex homicidio privato contrahatur solum Irregularitas ex delicto; ac proinde, ubi homicidium privatum est inculpabile, & sine delicto, non oriatur irregularitas, cum hæc nullo Jure expressa reperiatur, ut probare conantur ex solutione textuum Juris in contrarium allegatorum. Ex quo concludunt, homicidium factum ad necessariam defensionem bonorum temporalium magni momenti, non inducere irregularitatem, hoc ipso, quòd fiat absque omni delicto: cum res suas defendere, & vim vi repellere, cuilibet à natura sit permissum, *l. 1. §. Vim vi ff. De vi armat. & c. Olim. causam. 12. de Restitut. spoliat. cum similibus*: prout tenet *Suarez disp. 46. de Censuris* *sect.*

Quaest. IV. De Irregularitate ex homicidio, vel mutilatione. 863
 Filliucius tract. 20, n. 150. & seqq. Lessius lib. 2, de iustit.
 & iur. cap. 9. dubit. 11, n. 73. Caltro-Palao disp. 6. de Censur. punct. 15.
 §. 3. n. 7. Alphonsus de Castro, Petrus Navarrus, Coninch, & alij
 ab ipsis citati.

Verum à priori sententia, quam etiam posterioris Autho- ^{Ac rejicitur.}
 res, ac præsertim Filliucius & Suarez, fatentur esse communem,
 non videtur recedendum. Tum quia jus inter homicidium pu-
 blicam, vel privatam auctoritate factum, quantum ad incurrendam
 irregularitatem, nullibi distinguit: quinimò si hæc distinctio a-
 liquando à Jure fuisset intenta, & approbata, superflue postmo-
 dum laborasset Concilium Generale Viennense, relatum cit. Clem.
 in. de Homicid. dum præter homicidium merè casuale (quod jam
 exceptum fuerat c. Hi. qui arbores. dist. 50. & c. Dilectus. cum seqq. de
 Homicid.) specificavit alios casus particulares, in quibus ex occi-
 sione, vel mutilatione hominis non incurritur irregularitas; si
 nempe furiosus, infans, vel dormiens hominem mutilet, vel oc-
 cidat; aut si mortem aliter vitare non valens, suum occidat, seu
 mutilet in vasorem; nam omnia hæc ad homicidium privatam au-
 thoritate, & absque culpa perpetratum, spectare dignoscuntur.
 Tum quia etiam in homicidio, ob defensionem rerum suarum
 inculpate facto, intervenire defectum lenitatis, & perfectæ repræ-
 sentationis mansuetudinis Christi, negari non potest: simulque
 patet, necessitatem tuendam propriæ vitæ esse strictissimam, lon-
 geque graviores præ necessitate tuendi bona temporalia, quæ
 sunt ordinis multò inferioris, ac res viles & transitorie merito appel-
 lantur c. suscepimus. de Homicid. Unde mirum non sit, quòd casus il-
 le fuerit exceptus ab incurfione irregularitatis, non item iste: &
 si in hoc Conditor Canonis idem fieri voluisset, potuisset & hunc
 expressisse, prout in simili argumentatur Pontifex c. Inter corpora-
 lia. de Translat. Episc. Tum tandem, quia ita observat Stylus Cu-
 riæ Romanæ, qui jus facere dignoscitur, & de quo testatur ipse-
 met Filliucius loc. cit. n. 149. citans Navarrum cap. 15. Manual. n. 5.
 Sicut & in c. significasti de homicid. Presbyter Ecclesiæ censetur irre-
 gularis, eò quòd læthaliter percussit maleficum, Eucharistiam
 cum Altarium ornamentis, & libris Ecclesiasticis auferentem.

66. CONCL. VII. Tandem, si quis in bello merè defensi- ^{Aut in bello}
 vo, ad Patriam à violenta hostium aggressionem liberandam, ex <sup>merè de-
 fensivo ad</sup>
 obligatione Charitatis, aut Pietatis pugnet, hostemque merè ^{tuendam}
 defensionis causam mutilet, vel occidat, non incurrit Irregularita- ^{Patriam?}
 tem. Ita Pirhing tit. de Homicidio, num. 115. Herincx cit. n. 149.

R r r r r

Sua

Suarez, & alij. Ratio est: Tum quia bonum commune est præstantius privato. Tum quia in tali casu etiam propria vita periclitatur: simulque vim vi repellere, omnia jura permittunt.

Fit quid de Clericis?

67. Cæterum loquendo de Clericis, Doctores admittunt hoc duntaxat in casu inevitabilis necessitatis, & quando per solos Laicos Ecclesia, vel Patria, sufficienter defendi non potest. Alioquin autem Clericus pugnans etiam contra inimicos Nominis Christiani, si quendam interficiat, censetur irregularis, *c. Peccatio. de Homicid.* Nam specialiter *Clericatus officium eos reddit inhabiles ad pugnandum*, ut dicitur *c. Ex multa. §. fin. de Voto*, juncto *c. Clerici. & seq. 23. q. 8.* Et arma Clericorum sunt lacrymæ, *arg. c. Si quis vult. dist. 36. & c. Convenior. 23. q. 8.* cum concordantijs.

Q U Æ S T I O V.

Quis possit dispensare in Irregularitatibus?

Irregularitas tollitur per dispensationem.

68. **N**otandum, quod Irregularitas tollatur per dispensationem, non autem per absolutionem; prout tenet communis Doctorum. Siquidem absolutio est actus iustitiæ, in quo terminatur causa, & iudicium; dispensatio autem est exemptio quædam à lege communi; Atqui Irregularitas est mera inhabilitas ad Ordines tum suscipiendos, tum exercendos, & contrahitur quandoque absque ullo delicto; & consequenter in eam propriè cadit dispensatio, non autem absolutio.

Causâ ejus perdurante.

69. Et hoc insuper intelligendum est, causâ Irregularitatis perdurante: alioquin enim cessante causâ Irregularitatis ex defectu, cessat etiam per seipsum Irregularitas, neque opus est aliâ dispensatione. Sic, qui est irregularis ex defectu legitimæ ætatis, litteraturæ, aut infirmitatis, adveniente legitimâ ætate, vel scientiâ, aut cessante infirmitate suâ, potest ordinari, aut Ordines susceptos exercere, absque ulla aliâ dispensatione. Hoc prænotato, sit

Papa dispensat in omni irregularitate.

70. **CONCL. I.** Summus Pontifex habet potestatem ordinariam, & universalem, dispensandi in omni Irregularitate. Ita omnes Doctores Catholici. Ratio est: quia omnis Irregularitas est de jure duntaxat humano Ecclesiastico: atqui Papa de plenitudine potestatis habet facultatem dispensandi supra omne Jus Ecclesiasticum, *arg. c. Proposuit. de Concess. Præbenda*, ibi: *Qui*

secum.